

ferebat: illi autem, qui persequebantur, non videbant. Ideo cum diceret, Considerabam in dexteram, & videbam: secundum omnia, quis novis, quid attendas, utrum in dexteram oculum dirigas, an in sinistram? In eoque tolerabat, sed tandem hominum quartus, in sinistram attendebat: in eo quid tollerat, si promissa Dei quartus, in dexteram aterebat. Attendebat in dexteram, videbat: attendebat in sinistram, extacaberis. Sed et cum videbat in dexteram, non erit, qui te agnoscet. Quis enim confutatur, nisi Dominus tuus ei? Et illo perit fuga, qui non fugit. Quia in eum non fugit, qui fugit pro Christo: id est, non fugeretur. Nam corpore fugere licet. Sed interius quo non fugiat, qui circumclusus est, quia caput eius in qua foris est. Et a capo enim perit fuga, & a fori perit fuga. Quare ergo evanescit ea? Quia fuga a nobis pereat? De qua Dominus dicit in Evangelio: Quia Pastor bonus animam suam ponit pro oviis suis: mercenarius autem, & qui non est Pastor, cum videbit lapum venientem, fugit. Cum videbit praeponem, quare fugit? Quia non est ei cura de oviis. Talis fuga ab ipso periret, sive ab ipsius Capitis persona, accipiamus hanc vocem illius Christi Domini, qui pro omnibus mortuis estis fidei a membris eius Martiribus nostri, quia & ipsi pro fratribus passi sunt.

Jo. 10. 11.

Non soli Martyribus Domum Fortitudinis necessariam fuit; sed Iulius omnibus. Habet enim & pax Ecclesiæ Martyres suos: & tota vita Christiani, si secundum Evangelium vivat, Crux est, & Martyrium. Quid enim Martyratus gratus est, quam inter epulas exsurreti, inter cœlestes matutis, & pretiosis algori, paupertate premi interdicas, quas offert Mundus, quas offert Malignus, quas desideras nobis ipsi appetitis? An nos merito corona- bimur, qui sic cercavimus, Mundum abiecit, promisitatem, iridens inimicum tentantem? (quod gloriosissime) de Jēsu Christo triumphans, & crucifixus concupiscentiam proridentem? (inquit Sanctus Bernardus Sermon. I. in Festa omnium Sanctorum.)

Hunc dono Spiritus Sancti quarta beatitudine respondet, Beati, qui exsurgunt, & sitiunt iustissimam, quoniam ipsi surabuntur. Unde S. Aug. Lib. 3. in Sermon. Domini in Monte: In quarto: inquit, gradu labor est, ubi zebrense incombunt, ut se amicos avellat ab eis, quibus periferit dulcedine innoxius est: hic ergo exsurgit, & situit iustitia, & multum necessaria est fortitudine: quia non relinquit sine dolore, quod cum delectatione retinetur. Et in qua: Fortudo congrue exsurgit, & sitiens: labores enim desiderantes gaudium de veris bonis, & gaudemus a terrena, & corporalibus avertore copientes. Ex Santi Bernardi Sermon. 14. De Diversis: Contra concupiscentiam malitiam fortitudine: neque enim illa pars nisi in manu forti liberatio est. Inducti sibi homo sejuncta, corpus ca- bis, & subiectus servitus, ne forte jam de radice colla- bri egrediat regulus; & concupiscentia consuetudo.

S. V. De Dono Scientia.

Dominum Scientiam est habitus supernaturalis, per quem homo in singulari Spiritus Sancti illustratio, & mutatione fecit, quid credere debet, differens credenda a non credendi, & recte iudicis de rebus humanis, quatenus non ducunt ad Deum. Nam circa credenda duplex scientioprobasti haberi. Una quidem, per quam homo fecit, quid credere debet: differens credenda a non credendi: & secundum hoc scientiam est dicens: & concens omnibus Santis. Alio vero est scientia circa credenda, per quam homo non solam fecit, quid credere debet, sed etiam est modum mansuflare, & alias ad credendum inducere, & contradicentes convincere. Et ista scientia ponitur inter graias gratias duas, quia non datur omnibus, sed quibusdam. Unde S. Aug. Lib. 14. De Trinitate, cap. 1. Aliud est, inquit, sicut iam emendato quid homo credere debet propter diffidendum vim: Ergo quidam in me recipit, in amaritudo moratur oculus meus. Si autem superero, & levare oculos ad divina miserationis auxilium & temperatam mox amarum visionem mei oculo late Dei, cui & dico: Ad me ipsum anima mea concurbat est, propterea merito ero tu. Nec mesiora Dei visio, pium & depre- cabilem experiri, sicut revera benignitas & misericordia est, & probatibus super malitia... Tali itaque experimento: Dons spiritus tali ordine salubriter innescit Deum, cum prius se habet sancto non in necessitate postum, & clamabit ad Dominum, & exaudiatur eum, & dicet: Eruam te, & honorificabis me: Atque hoc modo eris gradus ad nostrum Deum. Et 49. genito tui: Et ex imagine sua, que in te renovatur, ipse videtur, dum tu quidam revelata fate gloriam Domini speculando, in eamdem imaginem transformaris de claritate in elevatum tamquam a Domini spiritu... Et Sec. 37. Noveris te, ut Deum timeras: noveris ipsum, ut eum similius. In altero inilitas ad sapientiam, in ps. 110. altero: & consummari: quia initium sapientia timor Domini, Rom. 13. noster est, & Plenitudo legis est caritas. Tam ergo utramque ignorantiam evanescit eis tibi, quam sine timore & amore. Dei filius est non potest. Cetera in differencia sunt, nec subiecti scientiarum, nec damnationem, si negligantur, habentia. Numquid enim Dominus Deus veritatis, quisquis novit illa, jam placet tibi. Infelix enim homo, qui seit illa omnia, temerari non posset: beatus autem, qui refici, etiam illa nesciat. Qui vero est, & illa nescit, non propter illa beator, sed

Hominis quantumlibet erudit, & plenitudo legis est caritas. Et haec est scientia saecularis, de quadam sapientia ratione, & scientia sanctorum. Ita de hoc Sp. Sancti domus dicitur S. Th. secunda secunda, qu. 9. art. 1. 2. & 3. Hoc dono definiti sunt vii quantupliciter perspicaces, & erudit, qui caritatem non habent, sed scientiam ad propriam salutem

De Sacramento Confirmationis.

properet te solum beatus est, si ergo nescire sicut Douglo- rificet, & gratias agat, & non emoneat in cogitationibus. Verba sunt S. Aug. Lib. 5. Confessionum, c. 4.

Donum Scientiae pugnare adversus experientiam mali, docet S. Bern. Ser. 14. De Diversis. Parte curiositas experientiam mali, inquit, ut facile, qui per multa vagatur, offendat: facile evadat in loquaciam facile inventus, quod perniciose delectat. Configit sane adversus hanc Scientiam Spiritus, docens diligere bonum, reprehendere malum: docens quid periculis sit, quidque expediat experiri.

Tertia beatitudinis: Dono Scientiae responderter Bestiatio, felicitate: Beatis, qui lugant, quoniam ipsi confortantur. Ad scientiam enim pertinet rectum iudicium de creaturis, que homini praebent occasionem aetionis a Deo, secundum illud: Sap. 14. Creatura facta sunt in diuinum, & principalem padibim insipientiam: qui felicitate regum de his iudicium non ferunt, dum astimant in eis esse perfectum bonum: unde in eis finem constitudo pacem, & verbum bonum amittunt. Hoc autem damnum, inquit S. Thomas, homini inno- feat per rectum iudicium de creaturis, quod scientia dono conferuntur. Quomodo bestiatio lucius, dono scientiae responderter dicitur. Unde S. Aug. Lib. 1. De Sermoni Domini in Monte, Cap. 4. Scientia, inquit, congrue ligentibus, qui jam cognoverunt in Scripturis quibus malis vincit tentac- ionem tamquam bona; & nescias ignorantes appellerent.

S. VI. De Dono Pietatis.

S. Th. 2. a. q. 2. 220. art. 1. **D**ominum pietatis est habitus supernaturalis, quo Animam Christianam si prompte mobilis a Sp. Sancto ad exhibendum cultum, & officium Dei ut Patri, & omnibus subiectis de hominibus, quatenus ad Deum persistat. A Religione distinguuntur: quae Deum colimus, ut Crestorem, & Domum a pietate virtute, quae parentes carnis nostræ colimus. *Pietatis est.* Ad Pietatem, quaecum Sp. Sancti donum est, pertinet Sp. Sancti, non contradicere Scripturam, sive intel- lectus dono honorare Sanctos, non concordare Scripturam, sive non intellectus, proximis omnibus properet Deum benefacere, eorum misericordia ex animo compati, ac subvenire. Domus ibid spectat, quod scribit Apol. ad Gal. 4. 8. Quoniam est filii misericordia eius. Filii sunt in corda vestra clamantis Alba, (Rater) ut ipsam velat Patrem amando colamus. His enim est Dei cultus, hec ve- ra Religio, haeredita Petras, haeretam Deo debita Scripturam (inquit S. Aug. Lib. 10. De Civ. Dei, Cap. 3.) Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando, (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140. aliis 220. Ad Honorem, Cap. 18.) Laudibus qui- dem Dei constat eis culus. Sequitur veraciter laudat, ni- si qui sinceriter amat? Hoc donec, quod secundum Bestiati- dini, Romi missis, respondet, opus est ad Divina Scriptura, studium, letationem, auditio, & salutarem, ut do- cat S. Aug. Lib. 2. De Divina Script. Cap. 3. Pietas cultus Dei est: sive colitur illi nisi amando. (inquit item Doctor Ep. 140.

Etiam repleverat, ut foretore putida carnis interna suavitatis exhalatione sibi temperaret. Hoc unguento Ioseph abundabat, cuius fragrantiam suis eriam venditoribus prouinavat. Et quidem inceptoria verba vuler proferebat irato, sed emperabant lacryme de pinguedine cordis, non ira indices, sed gratia prodicentes. Hoc unguento fragravat David, cum illius mortem lugebat, qui suam temperfuerat: & illius moleste ferebat obitum, cui succedebat in Regnum. Sed & de morte parvicide filii quam difficile consolationem admisit: Magnam profecto pietatis unionem talis spirabit affectio: ideo & fecerat oration: *Memento Domine, David, & omnis mansuetudinis ejus*. Huius unguenti fragranciam longe, lateque spargebat S. Paulus, quem sic affectat sollicitudo omnium Ecclesiarum: *Quodlibet, inquit, auctor per vestram gloriam...* Quis loquatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non auctor? Decebat primis, & purissimis aromaticis redolere ubera, quorum Paullus mater erat pro certo, parturient semel, & iterum dominus Christi formatorum in eis, ac membra Capiti suo reformaverunt. Hoc unguentum, quod plus malitiae comparaverunt, ut Corpus Christi in sepulcro ungenter, quatum officium resurgentem praevenit, tamque undique exhibuit corpori suo mortuo, ut servaret vivo. Vivis enim Ecclesia, quae manducat panem vivum, qui de celo descendit. Ipsa etiam Corpus Christi, quod ne mortem guitars, morti illud alterum tradidit, nullus Christianus ignorat. *Ita amungi, ipsam faveri defeceras ipsius infirma membrorum cupiditate curatus ut sis relevatus.* Ipsi ergo praeterea unguenti remittit, cum anticipaborum, & accelerans gloriam, Maliorum debitionem non excludit, sed inservit. Renit igitur, sed parent, non spem non nonreclusus obsequium, sed reservans proficiens: non huius materialis, atque corporalis unguenti, sed plene spiritualius quod in ipso designatur: In isto ergo peccatis Magister pietatis unguenti optimis pietatis, quam membris suis indigentibus tam corporales, quam spiritualis omnino cuperes exhibebi. Hoc S. Bernardus Sermonem in Cantica.

§. VII. De dono Timoris Domini.

Timor Domini est habitus supernaturalis, quo Anima Deum reveretur, sequi ipsi subducere timeret. Timor mundano opponitur, qui tantum auct, ut Dei donum sit, ut potius Deo damnetur, siue & auctor Mundi, ex quo velut ex misericordia nascitur. Nolite (inquit Christus) timeret eum, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennam. Mundano illo timore Petrus Christum negavit, Pilatus ipsum dannavit. Apostoli reliquo ex furenti, a via iustitiae, & pietatis deflectunt: quot diligunt Mundum, in quibus non est caritas Patris. Distinguitur timor fervili, qui licet donum Dei, & sit a Sp. Sancto, cum voluntate tamen peccandi coherere, potest, adeoque non est proprius ac stricte Sp. Sancti donum. Ad haec enim sub lego est, nondum sub gratia, qui ferviter timeret, ut docet S. Aug. Lib. De Naturae, & Gratiis, c. 37. Sub lego enim, qui timor supplicii, quod lex minatur, non amore justitiae, sed timore abopere peccati, nondum liber, ne alienum a voluntate peccanti. In ipsa enim voluntate reus, qui mallei, sibi potest, nonesse, quod timeret, ut libere faciat, quod occulte desiderat. Ergo Si Spiritu (inquit) ducimini, non adhuc est sub lege: itaque lege, qui timorem incitat, non tribuit caritatem: Quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, non per legem literam, sed per Sp. Sanctum, qui dat nos. Hoc est ex libertate, non servitio, quia caritas unique, non timor.... In quantum quisque Spiritu ducitur, non est sub lege: quia in quantum condelectatur Legi Dei, non est sub lege timor: quia timor tormentum habet, non delictationem. Timor ergo, qui Sp. Sancti donum est, timor filialis, & causa est. Timor fervilis est timor peccata, quem tenus malum est peccatori a Deo inflatum, quem criminum vindicem, & iniquitatem ipsum remunerat credit. Timor filialis est timor culpi, quatenus Dei (ut ita loquar) malum est, tunc offensa. Filiorum enim est timore offensam patris. Servilis timor cum preparatis caritati, sed excludit a caritate perfecta, ut docet S. Joan. Ep. 1. C. 4. Perfecta caritas non mittit timorem. Timor causus oritur ex caritate, ipsiusque comes est indivisi. Non omnis timor peccati servilis est, sed solum quo prava timet, ut principale malum hominis, bono illius natura. It contrarium: cum vero timetur malum peccata ratione separacionis a Deo, timor huiusmodi ex amore casti proficisci. Hoc timore qui donati sunt, mandata Dei cum reverentia singulari, & ex intimo affectu culdione, semperque folliciti, ne aliqua in re Deo displiceant, ad ejus que gratia excedant, salutem suamcum timore, & tremore operatur. Hos David Beatos pronuntiat: *Benti (inquit) annos, qui timet Dominum qui ambulant in viis ejus.* De quo timore alii ait: *Timor Domini sanctus permanens in seculum seculi.* Utrumque timorem praeclar exemplum exigit: S. Aug. Enarr. in Ps. 127. Alius timor permanens, (in-

De Sacramento Confirmationis.

209

quit) alias exclusus. Timor, qui exclusus est, causum non est: qui autem permanet, causus est. Quis est timor, qui Donum Sp. exclusus? Aliqui propterea tunc timent, ne aliquis Sicut Timor, in terra patientur, ne illis agri tunc accidat, ne ait: si similem, ne cibis, ne aliquis amissio cari, ne exilium, ne ferens damnatio, ne carcere, ne aliquis tribulatio; propterea timet, & timet. Et tunc, ne in gehennam mittaris cum diabolo, mandatum est: cum autem timeret Dominus nos deferat te presentia ejus, completeris eum, ipso fratre adferas. Non potest melius explanari, quid interst inter duos iustos timores, unum queritas mortis caritatis, alterum caritatis, qui permanet in seculum seculi, nisi ponas duas mulieres maritatas, quare unum isto confundit voluntate facere adulterium, & superbi spiritus intelligi potest, vel exanimatio inflati, & superbi spiritus, ut Aug. exponit: vel etiam abjectio temporum, per alium rerum, qui sit spiritus, id est, propria voluntate, te, per infinitum Sp. Sancti, ut SS. Ambrosius, & Hieronimus exponunt, & Timor Dei (inquit S. Aug.) congreget humilibus, de quibus dicitur: *Besti pauperes spiritu, iusti, non infasti, non superbi, quibus Apostolus dicit, Rom. 12. 10.*

Rom. 12. 10.

Dominus contra negligenciam militat, ut docet S. Bonaventura Ser. 14. De Diversis. **P**rimus (inquit) contra negligenciam timorum exurgit, nimis sit ipsa, qui concurrit anima, disertus conscientie, exercitus corporaliter, invenit timor sollicitudo. **D**omine Qui timeret Dominum, nihil negligit, sed vocet omnia opera sua... Attinget ergo fine usque ad finem fortis sapientia vestris eradicando singula virtus, singulaeque inferendo videntes. Excutitur siquidem negligencia, ut Timor spiritus repletus mentem; abjectio curiositas, ut succedit. **P**ietas: experientia mali fugatur, apponitur scientia. **S**ic & conspicientia praevalit fortitudo, & consilium constitutum amparat, & intellectus vigens contemptum ameat, & disperente omnino malitia sapientia regnat. **Q**uis quidem triumphant, de cetero miseram illum. **A**dsumus quicquidem negligenciam ignoraverat, posse exercitiorum curiositas, intratera experientia, tenuerat conspicientia, ligantes coniunctio, contemptus in exercitio, rufor, malitia, iugulaverat. Timor subducit, placidum facit, deinde dicitur: *Exhibe saltem Deo, qualiter habere uxorem...* Timet illum, exire cuiusque oculi potest esse: in non times semper faciem supra te viri tu; **V**ultus autem Domini super facientes mala. **C**apacilla absentem viri, & incitatur forte delectatione astutus & dicit: *Qui timet?* **N**on facias: **A**bens est quid illud, sed difficile est, ut non ad illud quicquidem pervenies. Tempora non pervernas ad dominum, qui potest & reficer, non potest & falli, qui potest & bonus suscipi etiam malum, qui potest & castum suscipi, qui adulterus est: non times certos nos, qui fallere non potest: **E**t non times quod prestatum, qui averti a te non potest: **A**lloquamus & illam, qui hacten timorem catum. **A**nima quadam sancta, ignea, & desiderans Regnum Dei. **H**anc ergo exalligatur: **S**ed Deus ipse, & patiens viventem in hac certa ita confortans: **J**am tu venias, & ego novi, quia jam vis, ut veniam: **N**on, qualiter, ut secunda expedita sententiam meum: **N**on, quia molestia est ibi: sed magis expedita, soleris: **V**ero, & cito venio. **S**ed annos: **T**unc illam: **A**udi eam cantantem tamquam illum de modis spiritualium: audi suspirantem & dicentem: **P**lasm & intelligant in vix immaculata: quando venies ad me? **S**ed in via immaculata merito non timer: quia merita facies mitem timorem. **E**t cum venierit ad eum amplexum, timeret, sed lectorum. **Q**uid timerit? **C**avebit, & observabit se ab iniugante sua, non iterum peccet: non, ne mittatur in ignem, sed ne ab illo deferatur. **E**t erit in illa, quid? **T**imor castus permanens in seculum seculi, qui Sp. Sancti donum est, a Deo postulabat. **D**avid Psal. 118. dicens: **C**onfirme timore tuus carnes meas; a iudicio enim tuus timui. **H**oc est, ut S. Aug. explicat Sermonem in ilium Plasmum: **A**t timore tuus castus qui permanens in seculum seculi, carnis mea desiderio compingitur.

Quoniam timor castus in futuro seculo permanens, idem S. Aug. explicat Lib. 14. De Div. Dei, Cap. 5. **T**imor vero castus permanens in seculum seculi, scribit in futuro seculo permanentem (Nam quo alio modo potest intelligi permanentem in seculum seculi?) Non est timor exterrens amalo, quod accidere potest, sed tenens in bono, quod amit non potest. **U**bi enim bene appetit amor immutabilis, est, praeceps, & dicit potest, mali evanescit timor securus est. **T**imor quippe casti nomine ex voluntate significatur est, quia non necessarius in peccare, & non sollicitudine infirmitatis, ne forte peccatum, sed tranquillitate caritatis covere peccatum. **A**ut si nullus omnis generis timor est peccatum in illeris, & securitas perpetuorum feliciumque gaudiorum, sic dicitur, **T**imor Domini castus permanens in seculum seculi, quemadmodum illud est, Patientia pauperum non peribit in eternum. **N**eque enim aeterna erit ipsa patientia, qua necessaria non est, nisi ubi toleranda sunt mala: sed aeternam erit, que per patientiam pervenit. **I**ta fertur timor castus in seculum seculi auctus est permanens, quia id permanens, qui timor ipso perdure.

Huius spiritus Sancti dono responderet prima bestia: **R**ebus pauperes spiritus, Cum enim (inquit S. Thomas) ad timorem fratrem pertinet Deus reverentiam exhibet. **N**at. Alex. Thes. Toma 1.

Fructus spiritus sancti,

Caritas.

Ex Caritate fratrum fructus Sp. Sancti.

Gloria.

Gaudium.

Tempus.

Iustitia.

Misericordia.

Fides.

Sp. Sancti.

Gloria.

stitutione Christi subministrata. Quomodo rem suscepimus illius in re, vel in voto necessaria est adulis necessitate Precepti Divini. Ecclesiastici vero Precepti necessitate probant Concilia, Liberianum Canon 32, & Canon 48. Parisiense 6. Lib. 1. Canon 33. Senonense anni 1524. Synodus Parisiensis an. 1557. Concilium Mediolanense 4. sub S. Carolo Borromeo. Conventus Melodunensis Cleri Gallicani 1529. Concilium Rothomagensis 1581. Burdigalensis, Turonensis, & Remensis 1583. Bitericensis 1584. Aquensis 1585. Tolosanum 1590. Eamdem necessitate significant SS. Patres, Cyprianus Epist. 70. ad Januarium: *Ungi quoque necesse est eum, qui baptizatus sit, ut accepto Christmate, id est, Ungione, effe unius Dei, & habere in se gratiam Christi posset.* Ita S. Hilarius Arlesanus Homilia de Pentecoste: *Vitacis necessaria sunt Confirmationis auxilia.* Ita S. Gregorius Magnus Lib. 12. Epist. 21. pricipies Confirmationis conferit cum probri non poterit esse collatum: *Ne Baptismus est praesens, paratus dare, & persona hoc sciens negligit, aut despiciat suscipere.*

De necessitate Confirmationis.

Ita Tit. De his, qui pertinent ad Sacramentum Confirmationis, statuit, ut Pareochi, Animarum curatores Populam doceant, quanto Religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum, cuius ministrandi solus Episcopus ordinarius potestatem habet. Videamus item ne quis corrum, qui sibi in curam tradidi sunt, illud suscipere neglegat. Quare primum est, quod etiam Concilii Wormatiensem Canonem sanctum est, ut quemcumque intra Parochia sua fines habitant, neque confirmari adhuc sunt, illud omnes suscipiant, qui etiam sunt, qua Episcopus eos dicere esse debere, qui ad hoc Sacramentum tunc accedunt. Si quis vero neglexerit, canonicus subjiciatur disciplinis.

REGULA II.

Sacramentum Confirmationis contumelie confutetur, Quando Confirmationis conferit cum probri non poterit esse collatum: *Ne Baptismus est praesens, paratus dare, & persona hoc sciens negligit, aut despiciat suscipere.*

Ita Concilium Senonense 1524. & S. Carol. in Instructionibus de Sac. Confirmationis iubet, ut Parochus, si quis negligenter animaduertitur, ea paterna obligazione cohorteatur, ut ad Confirmationis Sacr. suscipiendum, data praeferens Episcopi ministracionem celebrans, opportunitate, festinans: aliquo illis timendum valle esse demonstret, quod cum poterint, in re salutari tam negligentes extirpetur. Atque in Confirmationis Sacramento suscipiendo negligentes, ut Decreto Provinciali ex Canonice Remensis causatur, canonicus subjiciatur disciplinis.

REGULA III.

Præceptum de Sacramento Confirmationis suscipiendo maxime obligat persecutionis, graviorumque tentacionis, præfereatur, ut Confiteantur Fidem, tempore.

Confiteendum enim inquit Concilium Senonense: *Quo illud in primis docendum est (inquit) hoc Sacramentum ejusmodi necessitatem non habere, ut finis ex salvus qui est non posse: quamquam vero necessarium non est, a nemino tamquam pretermitti debet: sed potius maxime caveri, ne in re sanctificante plena, per quam nobis divina Munera tam large importuntur, aliquis negligencia committatur. Quod enim omnibus communiter ad sanctificationem Dei proficit, ab omnibus etiam summo studio expedientur illud.* Et S. Sanctus quidem Lucas, cum admirabilem illum spiritus sancti effusionem desribet, ita inquit: *Est factus et repente de celo sonus tamquam adventus spiritus vehementis, & replevit totam domum. Deinde, paucis intermissionibus, Et replet fuit omnes Spiritu Sancto, & quoniam non solum laboris intelligere: quoniam dominus illa sancta Ecclesia figuram, & imaginem gerebat, ad omnes Fideles Confirmationis Sacramentum, cuius initium ab eo dictum est, pertinet. Argu id etiam ex ipsius Sacramenti ratione facile colligitur: illi enim factio Christiane confirmari debet, qui bus spirituali incrementi opus est, & qui ad perfectum Christianam Religionis habitum perducuntur sunt: at nulli id non maxim convenit. Ut enim hoc spectat natura, ut qui in lumine eduntur, adolescent, argu ad perfectum etiam perveriantur, etiam in ardorem quod uale minus assuetur: ita communis omnium Miser Catholicis Ecclesia vehementer optat, ut in illis, quos per Baptismum regeneravit, Christiani nominis forma perfecte abolutur: id autem quoniam Myself Undicatum Sacramentum effectivum, perspicuum est, eam ad universos Fideles aque pertinet.*

AR. I.

De Confirmatione non negligenda: *Concilii Tridentini Catechismus idem docet: Ait enim inquit: Non habere, ut finis ex salvus qui est non posse: quamquam vero necessarium non est, a nemino tamquam pretermitti debet: sed potius maxime caveri, ne in re sanctificante plena, per quam nobis divina Munera tam large importuntur, aliquis negligencia committatur. Quod enim omnibus communiter ad sanctificationem Dei proficit, ab omnibus etiam summo studio expedientur illud.*

Et S. Sanctus quidem Lucas, cum admirabilem illum spiritus sancti effusionem desribet, ita inquit: *Est factus et repente de celo sonus tamquam adventus spiritus vehementis, & replevit totam domum. Deinde, paucis intermissionibus, Et replet fuit omnes Spiritu Sancto, & quoniam non solum laboris intelligere: quoniam dominus illa sancta Ecclesia figuram, & imaginem gerebat, ad omnes Fideles Confirmationis Sacramentum, cuius initium ab eo dictum est, pertinet. Argu id etiam ex ipsius Sacramenti ratione facile colligitur: illi enim factio Christiane confirmari debet, qui bus spirituali incrementi opus est, & qui ad perfectum Christianam Religionis habitum perducuntur sunt: at nulli id non maxim convenit. Ut enim hoc spectat natura, ut qui in lumine eduntur, adolescent, argu ad perfectum etiam perveriantur, etiam in ardorem quod uale minus assuetur: ita communis omnium Miser Catholicis Ecclesia vehementer optat, ut in illis, quos per Baptismum regeneravit, Christiani nominis forma perfecte abolutur: id autem quoniam Myself Undicatum Sacramentum effectivum, perspicuum est, eam ad universos Fideles aque pertinet.*

CONSECTORIA PRAXIM SPECTANTIA.

REGULA PRIMA.

De Confirmatione iuncti Christiani, qui Confirmationis Sacramentum suscipere contemnunt, vel negligunt.

Hinc Jonas Aurelianensis Lib. 1. De institutione Laicis, cap. 7. *Nequaque (inquit) a Fidelibus tanti Domi perceptio negligenter diffenda, sed potius remoto tempore negligenter, cum magna animi aviditate, & devotione petenda, & percipienda: ne sine ipsius Domi munere quis rebus humanis eximatur, Id omnino probat mea laudata Hugo-nis & S. Vito, & S. Thomas testimonia. Accedit generalis illa ejusdem Angelici Doctoris Sententia 3. par. qu. 65. art. 4. ad 3. *Omnis Sacramentorum contemptus est falsi contrarium. Addit quidem: Non tamquam est contemptus Sacramentum in hoc, quod aliqui non curat accipere Sacramentum, quod non est de necessitate salutis. Sed illis Sacramenta loquitur, quae non sunt necessaria, neque necessitate medi, nec precepti singulis Christianis, ut Ordo, & Matrimonium. Alioquin (inquit) omnes, qui non accipiunt Ordinem, & qui non contrahunt Matrimonium, contumegent huicmodi Sacramenta. Alia autem ratio est de Confirmatione, Eucharistia, & Unctione Extrema, que spectatis personam, & temporum circumstantias, necessaria sunt necessitate Precepti, cum Divini, tum Ecclesiastici. Unde Concilium Mediolanense 4. sub S. Ca-**

REGULA VI.

Omnia etiam Confirmationi est idonea, scilicet & Baptismo: *post cujus susceptionem continentur administratur ex parte Ecclesie Disciplina, ubi praesens erat Episcopus, ut dorum, ex priuorni facultatu Patrius, & Concilii compertit est. Tertulliano, S. Cypriano, Cyrillo Hierosolymitan, Optato, Paciano, Ambroso, Concilii Liberianus, & Lao-dicens, Iaphitibus conferit solitus illud Sacramentum, testatur, & Innocentius I. Ep. ad Decianum & S. Greg. Magno Lib. 3. Ep. 9. Ad sanctorum. Pueris conferit pollo docet etiam S. Tb. 3. p. qu. 72. art. 8. ad 2. Etas, (inquit) Fabritius non praedictas Anima. Unde etiam in pueri arata homo potius consequi perficiemus spiritualis statim, de qua dicitur S. Ap. 4. Senectus venerabilis est, non diuina, neque numero annorum computata. Et inde est, quod multi in pueri state, proper robur spiritus sancti perceptum, neque ad sanguinem fortius certaverunt pro Christo.*

RE.

De Sacramento Confirmationis.

213

anno 1590. Narbonensis 1609. Burdigalensis 1624. Concilium Mediolanense 4. sub S. Carolo, Catechismus Concilii Tridentini. Idem Sanctus Cardinalis Archiepiscopus Mediolanensis in Instructionibus, ubi & aliae dispositiones cum animi, tum corporis, ad illud Sacramentum digne suscipiendum necessariis, & opportunos, exponit his verbis.

Ut feliciter majori cum reverentia suscipiat: ut illud suscipiendo meritum apud Deum sibi comparent: ut Fidem per le ipsos proficer possint: ut denique te Confirmatos meminerint, periculumque removentur omne, hoc Sacramentum iterandi.

REGULA VII.

Secundum hodiernam Disciplinam statim administrandi pueris ante septimum annum non est conferendum ordinaris Confirmationis Sacramentum.

Ita Concilium Tridentini Catechismus: *Si duodecim annos expeditius non videatur, usque ad septimum certe hoc Sacramentum differre maxime convenit. Ita Synodus Lingonensis 1404. Senonensis 1524. Parisiensis 1557. Turonensis 1583. Bitericensis 1584. Aquensis 1585. Melodunensis Cleri Gallicani concutus 1579. Concilium Mediolanense 4. sub S. Carol. Minori Septemnia Confirmationis Sacramentum minime præbeat. S. Carolus in Instructionibus de Sacramentis Confirmationis: Parochus, in cuius Parochia huius Sacramentum ministerio induitur, pueros describet, qui annum octavum attingerit: quia atatem si quo ratione aliquis pueris, devotionisque studio antecederet forte videbitur, eos quemque in numero eorum adscribet, qui Confirmationis Sacramentum invenientur: ut Sp. sancti virtute confirmatis, accedant etiam ad praetextum Eucharistia Sacramentum. Potest tamen Episcopus iustis de causis pueris septimum minorem confirmare, ut declarat Concilium Mediolanense 5. sub S. Carolo. Alio (inquit) Decreto, quod in Concilio Mediolanensi 1. canonico, canonicus est, non Confirmationis Sacramentum illi præbeat, qui annis septem minoris natu sunt: si tamen Episcopus ab aliquo causam justam, atque aetate necessari, parvulo, & infanti, qui non modo eas accipere possint, sed ne attingat quidem, administrandum aliquando conseruit, ne stertetur. Ita vero minoribus natu, argu adeo parvuli si quandoque ministrabatur, vorum parentes, vel qui eorum etiam gerant, Parochus monet, ut etiam precedentes illos dare certiores faciant, ne parentibus, curatoribus quibusc pollos mortuis, ipsi aliquando dubi ent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas est, suscep-tim. In aliis Instructionibus Italico idiomatico conscripsit mons, ut Nemo nisi duodecim annos natu illud Sacramentum pollet, nisi expressum ab Archiepiscopo licentiam ad id habeat.*

REGULA IX.

Infirmi, & in vita periculo confituntur, qui confirmari non soletur, Sacramentum illud postulantibus, ab Episcopo administrandum est. Ita Concilium Parisiense 6. lib. 1. c. 32. Infirmi, & more periclitantes, sicut Baptismus, secundum suam successum, invenientur, & rite precabuntur. Summa animi intentione spectabunt sollemnis Mysterium celebra-tum. Mente secum reputabunt illa Sp. sancti dona, qua Sacramenti huius virtute Fidelibus impartuntur. Tacita etiam meditatione videbunt, quantopere ipsis donis indi-geant: Accipit autem primo mares, deinde feminas, cum suis quoque Patribus, Matribus, & gravi incessu, non tur-bulento, & celeri pro propero gressu, manibus junctis ad Confirmationem accedunt.

Ita Concilium Mediolanense 5. p. 1. de his, quae ad Sacra-mentum Confirmationis pertinent: *Quod si quis cum per-tulit agrotus, & Christianis Sacramento confirmatum non est memorias, ut proprie tamen illi Ministerio adiungit, Ita Concilium Parisiense 6. lib. 1. c. 33. Perlatum est ad nos, quod in quibusdam Provinciis plerique Episcopi post perceptionem cibi, & portis soleant per impositionem manum tradere Sp. sanctum: quod tam excellens Ministerio prae-fus non convenire, & ita deinceps fieri non debere, omni-bus nobis vixim est. Quoniam credibile est, & autoritas Ecclesie ita se habet, ut sicut Apostoli anamnes exponit, Deinde callaudentes, & bensdicentes, ita nimis in-juniores accipere meruerint Paracletum Sp. sanctum: eosque nonnisi Jeunes, sicut eorum Acta docent, alii cum tradiisse manifestum est. Sicut enim Baptismus, excepta infirmorum causa, nonnisi a Jeuniis celebratur Sacerdotibus, ita etiam traditio Sp. sancti, excepta primis causa infirmorum, nonnisi a Jeuniis celebranda est Pontificis. Dignum quippe est, ut Pontificis Christi primum Jeunius, & oratio in coribus suis domum prepararet Spiritus sancto, & sic per impositionem manum ceteris Fidelibus eum tradiret orando.*

CAPUT V.

De Dispositionibus ad Confirmationem suscipiendam, & Administrandam Necessariis.

De dispositiōnibus confirmationis.

CUM Sacramentum illud ad perfectionem, incrementum, & confirmationem Gratiae Baptismalis infinitum sit, necesse est, ut sit in statu gracie, qui illud suscipiantur. Quomodo si graviorum peccatorum rei sunt, oportet, ut Sacramentali Confessione, & penitentia illa expientur, si Confessio copia sufficiat; vel, si Confessio debet, maximo peccatorum dolore, seu perfecti contritione afficiatur, cum proposito, quācumque confessio: aliquo Sp. sancto, & gratiam sanctificantem, donecque ejusdem Sp. sancti non recipiat, sed nudum characterem. Secundo, ne-cessario est Symboli professo ab illis, qui adules sunt acte. Tertio, Jeuniis esse maxime coeunt, si horis matutinis conferatur, secundum antiquam Ecclesie consuetudinem. His dispositions prebebant Heserius Turonensis Archiepiscopus, c. 75. Canio, Urzijenius dicit. 5. de Confirmatione; Constitutiones Odoris Parisiensis Episcopi, c. 4. Synodus Lingonensis anni 1404. Senonensis 1524. Carnotensis 1526. Parisiensis 1557. Conventus Melodunensis Cleri Gallicani 1579. Synodus Rothomagensis 1581. Remensis, Burdigalensis, & Turonensis 1583. Bitericensis 1584. Aquensis 1585. Tolo-

CAPUT VI.

De Confirmationis Ceremoniis.

I. *P*atrii in Confirmatione adhibentur, ut constat ex c. 1. de confirmatione. c. In Catechismo, c. Non plures, c. In Baptismate, dicit. 4. de Confirmatione. Ritus hujus ratione affect S. Thom. 3. p. q. 72. art. 10. Hor Sacramentum (inquit) exhibetur homini ad robur pugna spiritualis. Sicut autem ali quis de novo natus indiget instructore, in his qua pertinent ad conversationem viae (secondum illud ad Hebre. 12. Partes quidam carni nostre habimus eruditores, & reverberant eos) Ita illi, qui assumuntur ad pugnam, indigent eruditoreibus, a qui:

quibus instruuntur de his, que pertinent ad modum certaminis. Et in bellis materialibus confunduntur Duci, & Conquerentes, per quos ali governantur. Et propter hoc etiam ille, qui accipit hoc Sacramentum, ab alio tenetur; quasi per alium in pugna spirituali erudiendus. Similiter, quia per hoc Sacramentum confortur homini perficitur spiritualiter; ita idem illi, qui ad hoc Sacramentum accedit, sufficiuntur quasi spiritualiter imbellis, & per. Et in Responsum ad 2. Littera baptismata est effectus membrum Ecclesie, nondum tamen est adscriptum Militia Christianae. Et idem Episcopo tamquam Duci Exercitus, per alias exhibetur, tamen ad exercitum, qui non debet aliam ad Confirmationem tenere, qui nondum est confirmatus: ut habetur laudato cap. In Baptismate ex Concilio Magno. Sed neque quo de quis confirmatus est, co ipso die alias confirmationes offerat. (Ex S. Carolo in Instructionibus.)

De Patrinis Confirmationis hacten statuta promulgata, seu Monita dat idem Sandus Cardinalis Archiepiscopus. Quiconformatus sunt, sanguini Patrinum sibi addicunt: cuius munus est filium, quem in Confirmatione tenet, manu, eique tamquam Duces se praebet, ut in quotidiano spiritali certamine Adversarium vincat: sed & si ruder illum videbitur, non solum Fidei Christianae documentis instruere, verum etiam ad viam salutis, viri utique Christianarum Disciplinam erudire exhortationibus, aique exemplis, ut in Sacramento Baptismi credamus est. Quamobrem Patrius est delegatur, qui non solum Doctrina Christiana instruit, praeceptaque tenet, sed etiam, qui sit a parte example ita institutus, ut Magister, uterque Patrius, ac Dux alii efficiantur ad bene agendum, progrediendumque in via Domini.

Nec vero Patrius, cuius eligendus est, utero homo quispiam plane ignorat, aut vero hospes, & peregrinus, etiже confunditudine impostorum probable sit minime haecdem. Patrium autem unum dianuntias ad hoc Sacramentum quis eligit: Matrinam itidem unam.

Eritis Patrius, qui deligetur, ubi fieri potest, natus major, eo, quem sibi filium in Confirmatione suscipit, aut filium id estatis, ut illius recte instruendi partes, officialemque prestat.

Confirmationis Cœtu removi

Id denique servatur, ut (quoniam ita honestatio ratio postulat) neque feminis mares, neque rufus sanguinei maribus Patrii, vel Matrinis adducantur. Neque item nimores quatuordecim annos, nisi quando necessitas alter egit: neque patre item, aut mater: neque vir, aut uxor.

No Patrius, qui in Baptismi adductus est, idem in hoc Sacramento adducatur, nisi necessitas ergo.

Nemo autem neque in hoc etiam Sacramento Patrius sit, qui Excommunicationis aut Interdicti vinculo irreducatur tenetur; quido item Paschali tempore proximo sacram Communionem non sumptus: nec vero præterea qui in gratia publicoque peccato facit.

Nemo Patrius, Matrinus eodem aliis plures in Confirmatione Sacramento tenet, quam unum, nisi ex Archipecciali facultate.

Quod antiqui Ritus est, id servatur (inquit Concil. Mediolanense 5.) ut compacta dextera suscipiat, & tenet, quem in hoc Sacramento ministriant Episcopi offert. Si vero qui offerat, adulta auctoritate pedem suum super dexteram Comparsis, qui ipsa offert, ponat: id quod non sine Mysterio significatur. Quam ob causam, & qui confirmatur, & Patrius, runc etiam Episcopo conformante, sit.

In Confirmatione spirituali cognitio contrahitur inter Confirmantem, & Confirmatum, illiusque Patrem, & Matrem, & Patrium, aut Matrinam (ex cap. Natura, tit. de Confirmatione spirituali, in Sexto, & ex Concilio Trid. Sess. 24. de Reformatione Matrimonii, c. 2.)

Impræc. II. Nomen matris debet Confirmando, si turpe sit, aut ridiculum, Christiano homine indignum, imponeendum, quod nomen aliquem Sancti: ut qui baderet non ad normam Christi Domini vitam inserviat; cum ab eo ejusmodi nomine, despotique veteri nomine, & antiqua scordiorum, rursusque novo, ac sancto suscepit nomine, virilem in sancto agendo constantiam perpetuo deinceps proferat. Ita Concilium Mediolanense 5. Idemque statutum Aquisq. 1585. & Tolosanum 1590. Potest etiam mutari Nomen sanctum, & convenient, modo frus, & dolus absit, vel nomine primitivo in Baptismate imposito addi nomen aliud, quamvis id minimè necesse sit. Ita statuerunt Odo Particulus Episcopus, Constitutiones Synodales Remensis Ecclesie, Synodus Trecens anni 1400. Senonesii 1524, & Carnotensi 1526.

III. Signum Crucis in fronte imprimitur, ut eo Ritu significetur, Christianum hominem, non verundam, qui in fronte maxime eluet: neque metu, nec periculo perterriti umquam debet, quin palam, & libere Iesum Christum signum poscat: nostris Crucis affixum, & omnem eius doloriam confeatur. Hoc etiam signo, in quo Christus Dominus triumphavit, indicatur, cum, qui confirmatur, in numero fortissimum ejus Militum adseritur (inquit S. Carolus in Instructionibus) Christum non esse eu-telendum, facta illa Cæmonia docet, ex S. Augustino E-narrat. q. in Pto. 30. illa verba explicantur: Perfecti est, qui Marth. 10. sperant in te in conspectu filiorum hominum: Idec (inquit)

De Sacramento Eucharistia.

magna non perdunt, dum malis temporalibus brevibusque non cedunt: quantum Non sunt condigne passiones huius Dei gratia, quam per ipsas gratia per Jesum Christum Di-minut nossum? Quod totum Fideles in Ecclesia Sacrificio sciunt, eius umbra fuerunt omnia priorum genera sacrificiorum. Nomen etiam Eucharistie, seu Gratiarum actionis revelatur in nobis.

V. Tandem Episcopus pacem adprecebat Confirmato, ut intelligat, le gratia ecclesiæ plenitudinem, & Pacem Dei, quia exsuperat omnem sensum, consecutum est, que coram & intelligentiam custodit in Christo Iesu, & pacem cum Deo, cum seipso, cum proximo, suavisimum feliciter Spiritus Sancti fructum, omni studio, & per omnibus rebus conservandum.

TRACTATUS IV.

De Sacramento Eucharistia.

Eucharistie Sacramento nihil in Ecclesia missus, aut excellentius est. Quid enim aqua, quam quod Ecclesia per Corporis, & Sanguinis Domini participat, non unum res ipsam, & secundum substantiam cum Christo efficiunt, & quodammodo in Deum suum transformatur? Quid ad perfectam, indissolubilem concordiam foven-dam efficiunt, quam quod Ecclesia eodem corpore ve-focent, eamdem sanguinem bibens, per eundem Spiritum in unum corpus redigunt, & Christo capite connectuntur? Et eatus hoc Sacramentum ceteris Sacramentis unum Verum, tunc Novi Testamenti missus, & excellens est, quod in aliis elementis, seu exterior species, aut res sensibili, quam vulgo materia nominamus, nullam substan-tialiter mutationem habet: neque enim aqua Baptismus, aut Christus Confirmationis confectione in aliis natu-rat mutantur: neque Spiritus Sanctus, quem aqua in Baptismo significat interior ablentem, & mandantem; Christus vero in Confirmatione roborantem, & illuminantem, in eisdem elementis res ipsa, & secundum substantiam con-tinetur, quamvis creditibus in Mysterio exhibeatur, & conferatur. At in Sacramento Eucharistie panis, & vinum virtute, & efficacia verbi divini mutantur, ut eadem substantia non maneat, sed quæ ante consecrationem erant panis, & vinum, post consecrationem sunt vere, re-aliter, & substantiale Caro, & Sanguis Christi. Ex quo convelegunt, et non hujus tam extima Sacramenti virtus non solum spiritualiter, (quod recte sit, siacerdotie ea-ritate fieri minime dubium est) sed & corporaliter Christo coniungit, ut non tantum spiritu ei conglutinati, sed & Membra sensu corporis eius, de carne eius, & de offi-bus eius, ut loquitur Apollonus ad Ephes. 5.

CAPUT PRIMUM.

De Sacramento Eucharistia secundum se speciatu.

ARTICULUS I.

De nominibus istius Sacramenti.

Eucharistia. Hujus admirabilis Sacramenti dignitatem, atque excellentiam, qui uno verbo demonstrari non potest, scripsi. Scriptores placitis nominibus expresserunt. Eucharistia in primis vocatur a S. Iustino Martire in Apologia ad Imperatores, & Senatorum, que vulgo secunda dicitur, a S. Irenae lib. 5. cap. 2. & Tertull. Lib. de Corona cap. 3. & Cyprian. Lib. de Lapsi, & Concilio Niceno, Canone 18. Eucharistia porro secundum nomina significativa idem est, quod Bona gratia, vel Gratiarum actio. Ac recte quidem Bona gratia dicitur, tum quia vitam æternam præfigunt, de qua scriptum est, Gratia dei vitæ aeternæ: tum quia Christum Dominum, qui vitæ gratia, ac omnium clarissimum fons est, Unigenitus a Pa-tri, plenus gratia, & uirilitate, de cuius plenitudine nos omnes accipimus, & gratiam pro gratia, realiter, & substatuerat in se continet. Nec minus apte Gratiarum actiones interpretantur, siquidem cum hanc purissimam hostiam innumeris quotidie gratias pro universis in nos beneficiis Deo agimus: atque in primis pro eis gratia tam excellenti bono quam nobis hoc Sac. tributare. Hinc S. Iustini Martyr Apologia 2. Deinde (inquit) ei, qui fratres precepit, offerunt panis, & poculum aquæ, & vini: quibus ille accipit, laudes, & gloriam rerum universorum Patri, per nomen Filii, & Spiritus Sancti offert. Et Eucharistia, sive Gratiarum actiones, pro eo quod nos donis suis hinc dignatus sit, prolixe exequuntur. Atque ubi illi preces, & gratiarum allatione adficit, populus, qui adficit, omni saufa approbatione acclamat, dicens, Amen. Amen autem vox Hebrew, Fiat, signatur. Eucha-ristiam pariter Gratiarum actiones interpretat S. Joan. Chrys. Homil. 27. in Math. Hinc sollemnes illa voce in actione sacra, quia Eucharistia conficiunt, sive in Messe Sacra. Gratias agamus Domino nostro. De quibus S. Aug. Lib. 1. Contra Adversarios Legis, & Prophetarum,

215

cap. 18. Quid est, (inquit) sacratissima laudis sacrificium? quam in actione gratiarum? Et unde majores agentes sunt Dei gratia, quam per ipsas gratia per Jesum Christum Di-minut nossum? Quod totum Fideles in Ecclesia Sacrificio sciunt, eius umbra fuerunt omnia priorum genera sacrifi-ciorum. Nomen etiam Eucharistie, seu Gratiarum actionis optimè convenit cum iis, quæ a Christo Domino gelata esse in hoc Mysterio induitudo legimus: Accipiens enim panem, frigidi, & gratias agit.

II. Hoc Sacramentum ab Antiquis Eulogia divina, Eu-
logia mystica, Sacramentum benedictionis, sanctificationis,
consecrationis nuncupatur: quia panis, & vinum Christi
Dominus verbis ex ejusdem Salvatoris nostri institutione be-
nedicuntur, & consecrantur: atque in illius Sacramentum Corpus,
& pretiosum Sanguinem transmutantur. Matth.
26. Accept Jesus panem, & benedic, ac frigidi, dedi-
que Discipulis suis; & ait: Accipite, & comedite: Hoc est
Corpus meum. Hoc Eulogio nomine frequenter utitur S. Cyrilus Alexandrinus ad hoc Sacramentum significandum. Lib.
4. in Pto. pag. 34. Quicunque nos Corpus, & membra Christi
nuncupamus, ut qui per Eulogium ipsum in nobis su-
scipimus Filium. A Tertulliano, Lib. De Fidelitate, c. 14.
Sacramentum benedictionis vocatur.

Conivium

III. Celeste Convivium hoc Sacramentum vocatur a S. celeste.
Ambr. Lib. de his, qui Mysterii inveniantur, cap. 8. His
(inquit) ablati plures dies insignibus non Christi contendit
Altaria, dicentes: Introibo ad altare Dei, ad Deum qui
leuitac juventum mea. Depositis enim inveteratis erroris Ps. 42. q.
exviros, renovata in aquila juuentutem, caeleste illud
sejnat adire convivium. Venit igitur & videlicet Sacra-
mentum Altare compitum, exclamans ait: Parati in confere-
re meo mensam. A. S. Hieronymo Epist. Ad Hebreos,
quæ 2. Ne Myself dedi nobis panem verum, sed Domini
panem, & convivium, & convivium s. ipse comedent,
& qui comedunt. Epist. 146. ad Damatum: Hoc convi-
vium quotidie celebratur: quodidie Pater Fidem recipit:
sper Christus creditibus immolatur.

IV. Monachus, Mensam divisionem, Mensam spiri-talem, & mysticam appellant Veteres, Apolito praece-
pit. Ad Corint. 10. Non potest Calicem Domini bibere,
& calices demonorum: non potest mensa Domini parti-
cipes esse, & mensa demonorum. Acque de hoc Sacra-
mento Davidic illud oracula interpretantur, Psalm. 22.
Parasti in conspectu Menam adversus omnes, qui tribu-
lant me. Ita S. Cyriacus Hierosol. Catechesi Mylag. 4. S.
Greg. Nazianz. Orat. 2. in Julianum, & Oratione in S.
Baptista, & Ambr. Lib. De Eta, & Jeanni, cap. 10.
Mystica quoque Mensa sanguis comparatur: illa Mensa, de
qua dicit David, Parasti in conspectu meo mensam aduersus
eos, qui tribulante me. Mensa fratrum acquiritur pre-
ter, & pecuniam illud inebrians sollicitate celestium Sacra-
mentorum, sicut queritur. Hoc quoque flecent illud pro-
verb. 23. Si fedes canste ad Mensam Potentis, confide-
ras in illius, quæ apponuntur ibi, & sic mitte manus
scias, quia ex talia oportet preparare. Ita S. Aug.
Tract. 84. in Joan. Qua Mens est Potentis, nisi unde sum-
mis Corpus, & Sanguis eius, qui animam suam posuit pro
nobis? Et quid est ad eam federe, nisi humiliare accederet?
Et quid confundere, & intelligere, quæ apponuntur ibi,
nisi digne tamquam gratiæ cogitare? Et quid est si misere-
manus, ut scias, quia taliter oportet preparare, nisi quia
sunt pro nobis Christus naimanu[m] posuit, sic & nos de-
sumus animas pro fratribus posere. Et Tract. 47. Mensa
Potentis qui sit, nos, ubi Corpus, & Sanguis Christi.
Huc quoque referant illud Propt. 9. Sapientia adficit si-
bi dominum, excedit columnas septem. Immolavit ultimas
suis, miseris cunctis, & proprieat Mensam suam. Ita S.
Aug. Lib. 17. De Civili. Del. cap. 20. Hic certe agnoscit
Mus Sapiens, hoc est, Verbum Patri coeterum;
in uero virginali domus sibi adficit corpus humanum,
& hunc tamquam capiti membra Ecclesiam suscipit;
Martyrum ultimas immolavit. Mensam in vino, & panis
preparavit, ubi apparet etiam Sacerdotium secundum
ordinem Melchisedech .... Particem autem peri Mensa-
m, sicut ipse incipere habere vitam.

V. Cenam Domini Patri aliquando, sed tamen infre-
quenter, appellarunt, quia Sacramentum ita Christus in-
stituit, poiquam consuet. Ita Tertull. Lib. De Spectacu-
lis, cap. 13. S. Aug. Ep. 54, alias 118. ad Januarium, Theodo-
reum in c. 1. Epistola 2. ad Cor. & S. Tb. in Com-
mentario ejusdem capituli ad illa verba Apoloni, Conveni-
tibus vobis in unum, non est Dominicum cum mandu-
care. Hujs typus Cenæ illa magna Patriam filialis, cujs
parabolam Christus proponit Luke 14. Homo quidam fecit
canam magnam, & vocavit multos.

VI. Vocatur Panis vita, qui de Cœlo descendit, Panis Panis vita.
Angelorum, Panis superfluentialis, Panis in Bethlehem na-
tus, Panis Dominicus, Panis concordia. S. Hier. in pro-
cesso Lib. 5. Comment. in Jerem. Securus populus Domini
cum Iesu Jordanum fluente transiit, & post vastam solitu-
dinem comedit Panem, qui in Bethlehem nostro natus est
vici. S. Aug. Tract. 49. in Joanne, de Apollon. &
Juda proditore loquens: Illi mandabat panem Dominum,
illæ